

๑๐. ทิพจักขุญาณแห่งปฏิจสมุปบาท

The Divine Eye of the Dependent Origination

By Nithee Siripat – Siripat.com and Academiae Network, 2015

ความสำคัญของบทความ

โดยปกติทั่วไป ผู้ที่บรรลุถึง “จตุปปาตญาณ–ทิพจักขุญาณ–ตาทิพย์” นั้น มักเลือกประกอบอาชีพเป็น “หมอดูตาทิพย์–หมอดูเทวดา” พยากรณ์ถูกบ้าง ผิดบ้าง ว่ากันไปตราบใดที่ไม่มีโทษยามฟุ้งงมงาย แต่ที่น่าสังเกตพฤติกรรมของคนเหล่านี้ ไม่ได้พัฒนามาจากผู้ทรงศีลหรือนักพรตนักบวชอย่างแท้จริง มักเกิดจากที่เขาว่า “เทวดาบรรลุนิพพานให้” [พระอินทร์–ยมบาล] เช่น ตายแล้วฟื้นมาใหม่ “ตายคืน” แล้วทำให้ได้ “ตาทิพย์” เป็นของกำนัลของฝากกลับมา นั่นคือ “ระลึกชาติได้” จนถึง “ตาทิพย์–ตาวิเศษ” แต่ก็พยายามทำตนเป็นผู้ทรงศีล และมักศึกษาวิชาโหราศาสตร์เพิ่มเติม เพื่อความแม่นยำในการพยากรณ์ชีวิตของลูกค้า ส่วนใหญ่มักแนะนำให้สะเดาเคราะห์ ทำบุญให้แก่เจ้ากรรมนายเวร ที่คลบนันดาลให้เกิดความทุกข์ทางกายและทางใจ และช่วยทำให้ธุรกิจก้าวหน้าในการทำมาหากินตามปกติ ถ้าประสบความสำเร็จ ผู้เป็นหมอดูก็ได้รับของกำนัลที่โภคทรัพย์ เพื่อเป็นค่าตอบแทนบุญคุณในทางกลับกันอีก วงจรดังกล่าวนี้ คนที่ประสบปัญหาชีวิต ไม่มีทางออกในการแก้ปัญหา ไม่มีที่ปรึกษา เช่น จิตแพทย์มืออาชีพ ที่จะช่วยแก้ไขปัญหา หรือหาทางเลือกทางออกอันเป็นอุบายที่มีสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง อาชีพหมอดูจึงรุ่งเรืองในสังคมนี้ได้อย่างไร

ข้อจำกัด นี้คือ ในทางธรรม หมายถึง อานิสงส์ของการบรรลุใน (๑) “บุพเพนิวาสานุสสติญาณ–ระลึกชาติย้อนหลังได้” กับ (๒) “จตุปปาตญาณ–ทิพจักขุญาณ–ตาทิพย์” ซึ่งเรียกว่า “วิชา ๓–ญาณ ๓” (ข้อ ๑ กับ ข้อ ๒) หมายถึง ความรู้แจ้ง–ความรู้วิเศษ ในทางปฏิบัติเจริญวิปัสสนากวณานันน์ หมายถึง (๑) “นามรูปปริจเฉทญาณ” คือ ปรินิพพานรู้ในการแยกนามรูป อันเป็นความรู้เกี่ยวกับ ชั้น ๕ อายุตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ กับ (๒) “ปัจจยปริคคหญาณ” คือ ปรินิพพานรู้ในเหตุปัจจัยแห่งนามรูป อันเป็นความรู้เกี่ยวกับ ปฏิจสมุปบาท ๑๒ ปฏิจสมุปบันนธรรมทั้งหลาย อริยสัจ ๔ ซึ่งทั้ง ๒ ญาณในวิปัสสนา นี้ เรียกว่า “โอสถญาณ–ญาณ ๑๖” (ข้อ ๑ กับ ข้อ ๒) คือ ญาณที่เกิดขึ้นแก่ผู้เจริญวิปัสสนาตามลำดับ ตั้งแต่ต้นจนถึงที่สุด เพราะฉะนั้น “จตุปปาตญาณ–ทิพจักขุญาณ–ตาทิพย์” จึงหมายถึง การบรรลุถึงความรู้แจ้งเห็นจริงใน “ปัจจยปริคคหญาณ” นั่นเอง ซึ่งเป็นฝ่ายผู้ฝึกฝนอบรมจิตที่ถูกต้องตามแนวทาง “มัชฌิมาปฏิปทา–อริยมรรคมีองค์ ๘” หมายถึง “เส้นทางสายกลางแห่งปัญญา” ธรรมทั้งหลายที่เกิดจากการรู้แจ้งแทงตลอด [ปฏิเวธะ] นั้น ไม่ใช่สิ่งวิจิตรพิสดาร ที่ต้องไปหลงใหลมกายนเสียสติ “โมหะ” ประกอบด้วยความรู้จริง “อวิชชา” เป็นมารอุปสรรคที่คอยปิดบัง “ปัญญา–ความรู้” ไม่ให้เจริญก้าวหน้าในภูมิแห่งวิปัสสนา การได้มาซึ่ง “จตุปปาตญาณ–ทิพจักขุญาณ–ตาทิพย์” จึงเป็นเพื่อความดับทุกข์ ไม่ใช่เพื่อการพอกพูน “กิเลสตัณหา” เครื่องเศร้าหมองแห่งความทะยานอยาก หรือ “กิเลสราคะ” เครื่องเศร้าหมองแห่งความกำหนัดคิดใคร่ สิ่งนี้คือการก้าวเดินใน “กระแสแห่งอริยมรรค” อย่างแท้จริง.

บทความที่ ๑๐ ประจำปี ๒๕๕๘ – ทิพพจักขุญาณแห่งปฏิจจนุปบาท

ความเชื่อที่แสดงเป็นทัศนคติคนชาวไทยพุทธนั้น มักแสดงออกไปในทาง (๑) *คาถาอาคมทางไสยศาสตร์* และ (๒) *การปลุกเสกต่างๆ* ในทำนองเป็น “เครื่องราง-ของขลัง” ถ้าเรียกให้ดีขึ้นคือ “*วัตถุมงคล*” ความหมายของ คำว่า “เครื่องราง” หมายถึง ของที่นับถือว่าเป็นเครื่องคุ้มครองป้องกันอันตราย โดยทำให้รอดปลอดภัย เช่น พระเครื่อง ตะกรุด ผ้ายันต์ มักเชื่อกันในทางรุนแรง เช่นว่า ยิ่งไม่ออก ฟันไม่เข้า เป็นต้น นิยมพูดรวมกับ คำว่า “ของขลัง” หมายถึง ของที่เชื่อกันว่า ศักดิ์สิทธิ์ มีอำนาจบันดาลให้สำเร็จผลดังประสงค์ เช่น นำโชคลาภมาให้ ควบคู่กันว่า “เครื่องราง-ของขลัง” คำว่า “ขลัง” หมายถึง ศักดิ์สิทธิ์ มีกำลังอำนาจที่อาจบันดาลให้เป็นไปอย่างนั้นอย่างนี้ หรือให้สำเร็จผลที่ประสงค์ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อประมาณ ๒๐-๓๐ ปี หลัง พ.ศ.๒๕๓๐ ได้มีผู้คิดคำใหม่ขึ้นมาใช้ว่า “*วัตถุมงคล*” และนิยมใช้ตามกันทั่วไป จนบัดนี้เหมือนว่าได้แทนที่คำว่า “เครื่องราง-ของขลัง” แม้ว่าคำ “*วัตถุมงคล*” จะแปลความหมายได้กว้างกว่าว่า “*สิ่งที่เป็นสิริมงคล*” หรือ “*สิ่งที่น่าสิริมงคล*” คือ “*ความดีงาม-ความสุข-ความเจริญ*” มาให้ แต่คนทั่วไปมักเห็นความหมายอย่าง “เครื่องราง-ของขลัง” เท่าเดิม สำหรับพุทธศาสนิกชน “*การนับถือพระเครื่อง*” คือ *เป็นหลักยึดเหนี่ยว* ที่สื่อใจโยงให้สนิทแน่วใน “*พระพุทธคุณ*” ไปจนถึง คุณมารดาบิดา อุปัชฌาย์ อาจารย์ และ “*ปลุกใจ*” ให้เกิด “*ปลาทะ*” [ความเลื่อมใส ความชื่นบานผ่องใส ความเชื่อถ่อมมั่นใจ ความรู้สึกยอมรับนับถือ ความเปิดใจรับ อากาโรที่จิตเกิดความแจ่มใส-โปร่งโล่ง-เบิกบาน ปราศจากความอึดอัด-ขัดข้อง-ขุ่นมัว โดยเกิดความรู้สึกชื่นชม-นิยมนับถือ ต่อบุคคลหรือสิ่งที่ พบเห็น-สดับฟัง-หรือ-ระลึกถึง แต่ไม่ใช่ “*อิทธิปาฏิหาริย์*” คือ *กล้าด้วยความคะนอง* หรือ “*อิทธิปาฏิหาริย์*” คือ *กำเริบโดยทะนงใจ* ด้วยความหลง-งมงาย “*โมหะ*” ของผู้คิดประทุษร้ายผู้อื่น หรือเบียดเบียนผู้อื่น] เกิดความชื่นบาน มั่นแน่ว เข้มแข็ง มีกำลัง ทำให้ “*จิตมีสติและสมาธิ*” ที่จะทำการนั้นๆ อย่างได้ผลดีเต็มที่ และใจสว่าง ใส “*ปัญญา*” คิดการได้โปร่งโล่ง ทำการได้ลุล่วงและลุล่วงสำเร็จถึงจุดหมาย ถ้าใช้ถูกต้องอย่างนี้ ก็จะไม่ผิด “*หลักกรรม*” [กฎแห่งกรรม-กฎแห่งกรรมของสัตว์] ไม่ขัดต่อศรัทธาใน “*กรรม*” [กัมมผลสัมฤทธิ์] คือ “*เชื่อการกระทำ*” ว่าจะต้องทำเหตุปัจจัยให้เกิดผลที่ต้องการ ด้วยเรี่ยวแรง ความเพียรพยายามของคน และจะเกิดผลดี ทั้งระยะสั้นและระยะยาว แต่ถ้าไม่รู้จักใช้ คือใช้ผิด “*หลักกรรม*” ขัดต่อศรัทธาใน “*กรรม*” ก็จะเกิดความเลื่อมทั้งแก่ชีวิตและสังคม

อย่างไรก็ตาม ให้พิจารณาถึง คำว่า (๑) “*นักเลง*” คือ นักเลงโต-ผู้ฝากไฟในสิ่งนั้นๆ-ผู้ใจกว้าง-ผู้กล้าได้กล้าเสีย แต่ส่วนใหญ่ให้ความหมายในทางลบมากกว่า [นักเลงจี้กาค] ที่เรียกว่า “*อบายมุข ๕*” คือ ช่องทางแห่งความเลื่อม เหตุเครื่องนิบหนาย เหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์ ทางแห่งความพินาศ ได้แก่ (๑) เป็นนักเลงหญิง (๒) เป็นนักเลงสุรา (๓) เป็นนักเลงการพนัน และ (๔) คบคนชั่วเป็นมิตร (๒) “*อภัยพาล*” คือ คนเกะกะระราน ชอบสร้างความเดือดดาลให้ชาวบ้าน เช่น ลักเล็กขโมยน้อย ลักไก่ชาวบ้านไปต้มกินตอนดึก เป็นต้น (๓) “*โจร*” คือ ผู้ร้ายลักขโมยปล้นสะดมทรัพย์สินผู้อื่น ซึ่งทั้งปล้นและฆ่า [ข่มขืน-ทรมาน] ทำลายสิ่งของ เช่น “*โจรคูดูกอง*” คือ โจรผู้ร้ายที่ขึ้นชื่อโด่งดัง หรือ โจรผ้าขาวแดง [อยู่ตามป่า = โจรป่า] โจรเมือง

โจรบ้าน โจรในที่ทำงาน เป็นต้น แต่ในปัจจุบัน คำว่า “โจร” มีความหมายในด้านการประกอบอาชีพให้ ลึกซึ้งมากกว่านั้น โดยเฉพาะ ในวงการธุรกิจหรือการเมือง ชอบมี “โจร” เข้ามาประกอบอาชีพเหล่านี้เยอะ มี การศึกษาสูง ชาติตระกูลดี รูปร่างหน้าตาดี แต่มีนิสัยชอบ (๑) ปล้นความคิดปัญหาอย่างเดียว ที่เรียกว่า “โจร ไม่มีอาวุธ” (๒) ปล้นลอกเอาทรัพย์สินอย่างเดียว “โจรมีทั้งอาวุธและไม่มีอาวุธ” และ (๓) ปล้นทั้งความคิด ปัญหาและทรัพย์สิน “โจรถ้อย” [มีทราบบัญญา-ชอบทำชั่ว] คนพวกนี้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับ คำว่า “เครื่องราง-ของขลัง” โดยเฉพาะ “พระเครื่อง” ที่รวมถึง “วัตถุมงคล” [เหล็กไหล-แก้วสารพัดนึก- น้ำมันพราย-หินกายสิทธิ์ เป็นต้น] อย่างเหลือเชื่อ ซึ่งจะเป็นเรื่องจริงหรือโกหกหลอกลวงก็อีกเรื่องหนึ่ง

ในทางตรงกันข้ามกับเรื่องดังกล่าวนี้ คือ ผู้ปฏิบัติธรรม ผู้บำเพ็ญเพียรภาวนา ที่ต้องทำความเข้าใจถึงฐานะของ ตนที่เป็นผู้ใฝ่ในทางกุศลธรรมอยู่เสมออย่างสืบเนื่อง คือ หมั่นเพียรรักษาระดับความดี ให้เจริญก้าวหน้า สูงขึ้นเรื่อยไป ประเภทฐานะของคนนั้น ย่อมพิจารณาตามนัยของ (๑) “กรรม ๓” คือ การกระทำ – การ กระทำที่ประกอบด้วยเจตนา-คิดก็ตาม-ชั้วก็ตาม (๒) “ธรรม ๓” คือ สภาวะ-สิ่ง-ปรากฏการณ์ และ (๓) “อภิ สังขาร ๓” คือ สภาพที่ปรุงแต่ง-ธรรมมีเจตนาเป็นประธานอันปรุงแต่งผลแห่งการกระทำ-เจตนาที่เป็น ตัวการในการทำกรรม ดังนี้

(๑) กิเลสตัณหา

อำนาจแห่งกรรม [กฎแห่งกรรม]

ผลวิบากแห่งวิภูฏทุกข์ในสังสารจักร

(๒) อปฺปญฺญาภิสังขาร

กรรมแห่งกุศลธรรม [อกุศลกรรม]

ผลวิบากแห่งทุกขในวิภูฏะ [ทุกขเวทนา-โสมนัส]

(๓) ปุญฺญาภิสังขาร

กรรมแห่งกุศลธรรม [กุศลกรรม]

ผลวิบากแห่งสุคติในวิภูฏะ [สุขเวทนา-โสมนัส]

(๔) อาเนญฺยาภิสังขาร [อัปฺยาทตฺตรม-อุเบกขา-เอกัคคตา]

๔.๑ กรรมแห่งกุศลมาน [ฌานสมบัติ ๘]

ผลวิบากแห่งกุศลมานในรูปาวจรกุศลจิตและอรูปาจรกุศลจิต

ฌายีนุคคต [รูปฌาน ๔-อรูปปฌาน ๔]

๔.๒ กรรมแห่งโลกุตตรมรรค [โศปตฺตญาณ-ญาณ ๑๖]

ผลวิบากแห่งโลกุตตรผล

สัจฺจบุรุษ-อุดมบุรุษ-บัณฑิต-อริยบุคคล-อรหันตจีณาสพ [นิพพาน]

ในกรณีของ “คนบ้า–คนเสียดสี–คนวิปลาส–พวกหลุดโลก–อุบาทว์ชน–ชนผู้หลงทิศ” ทั้งหลายเหล่านี้ ไม่อยู่ใน “สถานะแห่งอภัยกตธรรม” ซึ่งเป็นภาวะที่ก้าวไปสู่ “ความเหนือวิสัยแห่งโลก = โลกุตตระ–โลกุตตรภูมิ” เป็นภาวะจิตที่ทวนกระแสโลกธรรม ส่วนสถานะของ กลุ่ม “คนบ้า–คนเสียดสี–คนวิปลาส–พวกหลุดโลก–อุบาทว์ชน–ชนผู้หลงทิศ” นั้น เป็นอาการกิริยาทางจิตประสาทแห่งความหลุดออกไปจากภาวะปกติที่ควรเป็นในปุถุชนทั่วไปที่สมควรเป็น อยู่ในภาวะที่ต้องเยียวยารักษาด้วยจิตแพทย์หรือบรรเทาด้วยทางจิตประสาท เช่น เป็นคนป่วยของโรงพยาบาลโรคจิตประสาท “โรงพยาบาลศรีมหาโพธิ์” [อุบลราชธานี] หรือ “โรงพยาบาลศรีธัญญา” [นนทบุรี] อย่างไรก็ตาม ผู้ปฏิบัติธรรมที่มี “จิตฟุ้งซ่าน–ธัมมทัจจะ” ที่เข้าข่าย “หลุดโลก” [The–Beyond–the–World] เช่นเดียวกัน ที่เริ่มเข้าวิปัสสนากัมมัฏฐานในช่วงแรกของการเจริญ โสฬสญาณ–ญาณ ๑๖ ข้อ ๑–๓ คือ ญาณในวิปัสสนา ได้แก่ “นามรูปปริจเฉทญาณ” คือ ญาณกำหนดแยก นามรูป ๑ “ปัจจัยปริคคหญาณ” คือ ญาณกำหนดจับปัจจัยแห่งนามรูป ๑ “สัมมสนญาณ” คือ ญาณพิจารณา นามรูปโดยไตรลักษณ์ ๑ กับ ข้อ ๔ คือ วิปัสสนาญาณ [ข้อ ๑ ในวิปัสสนาญาณ ๘] ได้แก่ “อุทยัพพญาณ–อุทยัพพยานุปัสสนาญาณ” ทั้ง ๔ ญาณในวิปัสสนานี้ ชื่อว่า “ตรุณวิปัสสนา” คือ “วิปัสสนาอ่อนๆ” และ ในตอนนี้ “วิปัสสนูปกิเลส” จะเกิดขึ้น ชวนให้สำคัญคิดว่าถึง “จุดหมายแห่งความตรัสรู้” แต่เมื่อรู้เท่าทัน กำหนดแยกได้ว่า อะไรเป็นทาง อะไรมิใช่ทาง ก็จะผ่านพ้นไปได้ “อุทยัพพญาณ” นั้นก็จะพัฒนาเป็น “มัคคามัคคญาณ” เข้าถึงวิสุทธิ คือ ความบริสุทธิ์ที่สำคัญขั้นหนึ่ง เรียกว่า “มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ” (ข้อ ๕ ในวิสุทธิ ๗) “อุทยัพพญาณ” ที่ก้าวมาถึงตอนนี้ คือเป็น “วิปัสสนาญาณ” ที่เดินถูกทาง ผ่านพ้น “วิปัสสนูปกิเลส” มาได้แล้ว ได้ชื่อว่าเป็น “พลวิปัสสนา” คือ “วิปัสสนาที่มีกำลัง หรือ แข็งกล้า” ซึ่งจะ เดินหน้าพัฒนาเป็น “วิปัสสนาญาณ” ที่สูงขึ้นต่อไป ซึ่งจะเป็น “ภาวะจิตที่เหนือโลก” [วิวิญญูะ–ขันธวินิมุต] ฉะนั้น ธรรมฝ่ายปฏิบัติขั้นนั้น คือ “อาการหลุดโลก” ที่ว่านี้ เรียกว่า “ตบะแตก” เกิดยึดติดคิดใน “มิจฉาทิฏฐิ” [นั่นคือ “มิจฉัตตะ” = สภาวะที่ผิด–สิ่งที่ผิด ซึ่งตรงข้ามกับ “สัมมัตตะ” คือ สภาวะที่ถูกต้อง–สิ่งที่ถูกต้อง] ขึ้นในความนึกคิดในใจ ชนิดรุนแรง จุดดิ่งไว้ในธรรมไม่อยู่แล้ว ดังเช่น นึกคิดว่าตนเองเป็น พระศาสดาเสียเอง บ้าง นึกคิดว่าตนเองเป็นร่างของเทพ ผู้วิเศษ ผู้ปลดปล่อย หรือ กษัตริย์เจ้าเมืองเก่าในอดีต บ้าง เป็นต้น ความสับสนฟุ้งซ่านทางจิตในการเจริญภาวนา [ญาณในวิปัสสนา ๔ ข้อแรกนั้น ข้อ ๑ ระลึกชาติ ได้ ข้อ ๒ เห็นกฎแห่งกรรมและกฎแห่งกรรมของสัตว์ ข้อ ๓ เห็นไตรลักษณ์แห่งการกำจัดอาสวะทั้งหลาย ทั้ง ๓ ญาณ นี้ ได้ชื่อว่า “วิชชา ๓” คือ ความรู้แจ้ง–ความรู้วิเศษ ข้อ ๔ ญาณเห็นความเกิดดับเสื่อมไปแห่ง นามรูปหรือสังขาร] นี้ เพราะ “ขาดสติสัมปชัญญะ” บกพร่องในการบวนการคิดที่ถูกวิธีในหลักปฏิจสมุบาท ที่เรียกว่า “โยนิโสมนสิการ” สาเหตุหลักนั้น คือ ขาดประสบการณ์ที่ถูกต้องในการเตรียมตัวที่ถูกพร้อม ด้วย “อริยมรรค” คือ “มรรคมืองค์ ๘” ได้แก่ ความไม่รู้ในอริยสัจ ๔ ความไม่รู้ในกาลทั้ง ๓ และ ความไม่รู้ สภาวะธรรมทั้งหลาย ที่เกิดขึ้นด้วยเหตุปัจจัยปรุงแต่งที่สัมพันธ์ตามหลักปฏิจสมุบาท ที่เรียกว่า “อวิชชา ๔–อวิชชา ๘” เพราะความหวัคือ บางครั้งจะอธิบายชี้แนะอย่างไรก็ได้ผล เป็นเรื่อง “กรรมของสัตว์” อย่างไรก็ตาม ให้พิจารณารายละเอียดหลักธรรมเชิงทฤษฎีที่เป็นสมุฏฐานในเรื่องดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

“กรรม ๓” หมายถึง การกระทำ-การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา คีก็ตาม ชั่วก็ตาม ได้แก่

- (๑) กายกรรม —กรรมทำด้วยกาย-การกระทำทางกาย
- (๒) วชิกรรม —กรรมทำด้วยวาจา-การกระทำทางวาจา
- (๓) มโนกรรม —กรรมทำด้วยใจ-การกระทำทางใจ

“กุศลมูล ๓” หมายถึง รากเหง้าของกุศล-ต้นตอของความดี ได้แก่

- (๑) อโลภะ —ความไม่โลภ-ธรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับโลภะ-ความคิดเพื่อแผ่-จาคะ
- (๒) โทสะ —ความไม่คิดประทุษร้าย-ธรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับโทสะ-เมตตา
- (๓) โมหะ —ความไม่หลง-ธรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับความหลง-ปัญญา

“อกุศลมูล ๓” หมายถึง รากเหง้าของอกุศล-ต้นตอของความชั่ว ได้แก่

- (๑) โลภะ —ความอยากได้
- (๒) โทสะ —ความคิดประทุษร้าย
- (๓) โมหะ —ความหลง

“ธรรม ๓” หมายถึง สภาวะ-สิ่ง-ปรากฏการณ์ ได้แก่

- (๑) กุศลธรรม —ธรรมที่เป็นกุศล-สภาวะที่ฉลาด ดึงม เอื้อแก่สุขภาพจิต เกื้อกูลแก่ชีวิตจิตใจ ได้แก่ “กุศลมูล ๓” ก็ดี “นามขันธ์ ๕” ที่สัมปยุตด้วย “กุศลมูล” นั้นก็ดี “กายกรรม-วจีกรรม-มโนกรรม” ที่มีกุศลมูลเป็นสมุฏฐาน ก็ดี กล่าวสั้นว่า “กุศลในภูมิ ๕”
- (๒) อกุศลธรรม —ธรรมที่เป็นอกุศล-สภาวะที่ตรงข้ามกับ “กุศล” ได้แก่ “อกุศลมูล ๓” และ “กิเลส” อันมีฐานเดียวกับ “อกุศลมูล” นั้น ก็ดี “นามขันธ์ ๕” ที่สัมปยุตด้วย “อกุศลมูล” นั้น ก็ดี “กายกรรม-วจีกรรม-มโนกรรม” ที่มี “อกุศลมูล” เป็นสมุฏฐาน ก็ดี กล่าวสั้นว่า “อกุศลจิตตูปบาท ๑๒”
- (๓) อัพยาทธรรม —ธรรมที่เป็นอัพยาทฤต-สภาวะที่เป็นกลางๆ ซึ่งขาดลงมิได้ว่าเป็น “กุศล” หรือ “อกุศล” แต่ประกอบด้วยการใช้เหตุผล [โยนิโสมนสิการ] มีปัญญา [สติสัมปชัญญะ] ได้แก่ “นามขันธ์ ๕” ที่เป็น “วิบากแห่งกุศลและอกุศล” เป็น “กามาวจร” ก็ตาม “รูปาวจร” ก็ตาม “อรูปาวจร” ก็ตาม “โลกุตตระ” ก็ตาม อย่างหนึ่ง ธรรมทั้งหลายที่เป็น “กิริยา” มิใช่กุศล-มิใช่อกุศล-มิใช่วิบากแห่งกรรม อย่างหนึ่ง “รูป” ทั้งปวง อย่างหนึ่ง “อสังขตธาตุ” คือ “นิพพาน” อย่างหนึ่ง กล่าวสั้นคือ “วิบากในภูมิ ๕” ๑ “กิริยาอัพยาทฤตในภูมิ ๓” ๑ “รูป” ๑ และ “นิพพาน” ๑

“อภิสังขาร ๓” หมายถึง **สภาพที่ปรุ้งแต่ง-ธรรมมีเจตนาเป็นประธานอันปรุ้งแต่งผลแห่งการกระทำ-เจตนาที่เป็นตัวการในการทำกรรม** ได้แก่

- (๑) **ปญญาภิสังขาร** — อภิสังขารที่เป็นบุญ-สภาพที่ปรุ้งแต่งกรรมฝ่ายดี ได้แก่ “**กุศลเจตนา**” ที่เป็น “**กามาวจร**” และ “**รูปาวจร**”
- (๒) **อปญญาภิสังขาร** — อภิสังขารที่เป็นปฏิบัติต่อบุญคือเป็นบาป-สภาพที่ปรุ้งแต่งกรรมฝ่ายชั่ว ได้แก่ “**อกุศลเจตนา**” ทั้งหลาย
- (๓) **อานัญญาภิสังขาร** — อภิสังขารที่เป็นอานัญญา-สภาพที่ปรุ้งแต่งภอันมั่นคงไม่หวั่นไหว ได้แก่ “**กุศลเจตนา**” ที่เป็น “**อรุปาวจร ๔**” หมายถึงภาวะจิตที่มั่นคงแน่นแนด้วย “**สมาธิแห่งจตุตถฌาน**”

“เวทนา ๕” หมายถึง **การเสวยอารมณ์** ที่เรียกอีกว่า “**อินทริย์ ๕**” (ในอินทริย์ ๒๒) คือ **ความเป็นใหญ่-สภาพที่เป็นใหญ่ในกิจของตน-ธรรมที่เป็นเจ้าการในการทำหน้าที่อย่างหนึ่งๆ** ได้แก่

- (๑) **สุข** — ความสุข-ความสบายทางกาย = **สุขอินทริย์**
- (๒) **ทุกข์** — ความทุกข์-ความไม่สบายเจ็บปวดทางกาย = **ทุกข์อินทริย์**
- (๓) **โสมนัส** — ความแหม่นซึ้งสบายใจ-สุขใจ = **โสมนัสสินทริย์**
- (๔) **โทมนัส** — ความเสียใจ-ทุกข์ใจ = **โทมนัสสินทริย์**
- (๕) **อุเบกขา** — ความรู้สึกเฉยๆ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “**อทุกขมสุขเวทนา**” = **อุเบกขินทริย์**

ในขั้นตอนต่อไปนี้ ให้พิจารณาถึง “**ภาวะจิตที่พัฒนาวิวัฒนาการไปสู่ภูมิจิตที่สูงขึ้นไป**” ที่เรียกว่า “**ทิพพจักขุ-จักขุทิพย์-ตาทิพย์**” ซึ่งหมายถึง “**ความรู้แจ้ง-ความรู้วิเศษ**” อันเป็นปัญญาพิเศษเฉพาะตน ที่เรียกว่า “**ทิพพจักขุญาณ**” หมายถึง “**ญาณคือทิพพจักขุ-ความรู้ดวงดวงตาทิพย์**” หรือ “**ญาณพิเศษที่ทำให้ดูอะไรเห็นได้หมดตามปรารถนา**” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ “**ญาณพิเศษของพระพุทธเจ้า = ทิพพจักขุ**” [ตาทิพย์ คือ ทรงมีพระญาณอันเห็นหมู่สัตว์ผู้เป็นไปต่างๆ กัน ด้วย “**อำนาจกรรม**”] และ “**ท่านผู้ได้อภิญญาทั้งหลาย**” ซึ่งทำให้สามารถเสด็จเห็นหมู่สัตว์ที่เป็นไปต่างๆ กัน เพราะ “**อำนาจกรรม**” คือ “**กฏแห่งกรรม**” ที่เป็นความเลื่อมใส ความศรัทธา ความเชื่อ ที่ประกอบด้วยเหตุผล อันเป็น “**กฏธรรมชาติ**” ได้แก่ (๑) “**กัมมสัทธา**” คือ เชื่อในกฏแห่งกรรม (๒) “**วิปากสัทธา**” คือ เชื่อในผลแห่งการกระทำ [รวมกัน เรียกว่า “**กัมมผลสัทธา**”] (๓) “**กัมมัสสกตาสัทธา**” คือ เชื่อในสัตว์มีกรรมเป็นของตน ด้วยเหตุนี้ พระพุทธองค์จึงทรงชี้แนะให้สร้างกรรมดี ละเว้นกรรมชั่ว ทำจิตใจให้เป็น “**สมาธิ-อุเบกขา-เบิกบานใจ-มีสติสัมปชัญญะ-มีความเลื่อมใสศรัทธาเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าในพระรัตนตรัย**” ซึ่งทำให้เกิด “**สัมมาวายามะ-สัมมสติ-สัมมาสมาธิ**” ด้วยการเจริญ “**ธรรมแห่งอัปมาทะ**” [ความไม่ประมาท] และ “**ญาณทิพย์**” ดังกล่าวนี้ เรียกอีกอย่างว่า “**จตุปปาตญาณ**” (ข้อ ๒ ในวิชา ๓-ญาณ ๓ ข้อ ๓ ในวิชา ๔ ข้อ ๕ ในอภิญญา ๖) ส่วน คำว่า “**ทิพย์**” นั้น คือ “**เป็นของเทวดา-วิเศษ-เลิศกว่าของมนุษย์**”

แต่อย่างไรก็ตาม “ทิพจักขุ-จักขุทิพย์-ตาทิพย์” เกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะเป็น “อำนาจจิต” ที่มีพลังในการพยากรณ์ “*ธรรม-สภาวะ-สิ่ง-ปรากฏการณ์*” [States or Phenomena] ที่เป็น “*ความจริงโดยปรมัตต์-ปรมัตถ*” [Absolute Truths] ที่จะกลายเป็น “*องค์ความรู้*” [ระดับเขาวนปัญญา] ที่จะงอกเงยได้ในปัจจุบัน ณ ขณะนั้น ที่เรียกว่า “*ปฏิภาณ-ไหวพริบ*” [ความแตกฉานทางปัญญา-ปฏิภาณปฏิสัมภทา] ได้แก่ (๑) “*ความคิดริเริ่ม*” [Initiativeness] คือ ทำในสิ่งใหม่ที่เป็น “*นวัตกรรม*” (๒) “*ความคิดสร้างสรรค์*” [Creativeness] คือ ทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลความสุขความดี และ (๓) “*ความคิดประยุกต์ดัดแปลง*” [Applicability] คือ ทำสิ่งใหม่ให้เกิดขึ้นจากสิ่งดั้งเดิม ด้วย “*การต่อยอดทางปัญญา*” [Reproductiveness] ให้ดีกว่า “*ต้นแบบแห่งชิ้นงาน*” [The Prototype of a Piece of Art] ที่ทำไว้ในประเด็นนี้ พระพุทธองค์ทรงชี้แนะให้เห็น “*โกศล ๓*” คือ “*ความฉลาด-ความชำนาญ*” ดังนี้

“*โกศล ๓*” หมายถึง “*ความฉลาด-ความเชี่ยวชาญ-ความเป็นเลิศเฉพาะทาง*” ได้แก่

- (๑) *อายุโกศล* — ความฉลาดในความเจริญ-รอบรู้ทางเจริญ และเหตุของความเจริญ
- (๒) *อุปายโกศล* — ความฉลาดในความเลื่อม-รอบรู้ทางเลื่อมและเหตุของความเลื่อม
- (๓) *อุบายโกศล* — ความฉลาดในอุบาย-รอบรู้วิธีแก้ไขเหตุการณ์และวิธีที่จะทำให้สำเร็จ

ซึ่งเป็นคุณสมบัติแห่งบุคคลผู้เจริญวิปัสสนาธรรม ที่เรียกว่า “*บัณฑิต*” คือ “*ผู้มีปัญญา-นักปราชญ์-ผู้ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา*” ที่เหนือกว่าปุถุชนทั่วไป โดยนัยหมายถึง “*บัณฑิตชาติ*” คือ “*ความเป็นเผ่าพันธุ์บัณฑิต-ความดำรงอยู่ในเหล่านักปราชญ์-ความมีภพภูมิในเขื่อนักปราชญ์*” ไม่ใช่ “*ผู้ปัญญาหาอิ่ง*” ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในทางธรรมนั้น มุ่งเน้นผู้มีคุณภาพทางปัญญาและศีลธรรมอย่างลึกซึ้ง ละเอียดอ่อน ที่ประณีตในขั้นสูง มีความแตกฉานในปัญญาทั้งทางโลกและทางธรรม ไม่ใช่ “*บัณฑิตปริญา*” ผู้นำวุฒิบัตรไปแลกเงินเดือนค่าจ้าง ที่เบียดเบียนกันในการประกอบอาชีพ คือ ยังไม่ถึงขั้นเป็น “*ผู้มีค่านิยมในคุณค่าแห่งปัญญาและศีลธรรม*” ที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม เป็นได้แก่ “*ผู้รับจ้าง-ลูกจ้าง*” ที่วอกเวียนอยู่กับ “*ปัญญา-เงิน-อำนาจ*” ไม่ใช่ “*ความดีวิไลซ์*” ไม่มี “*หิริ-โอตตปัส*” ให้พิจารณาตนเองว่าเป็นเช่นนี้หรือไม่ เพราะต้องแย่งกันทำมาหากิน จนลืม “*ศีลธรรมและจริยธรรม*” ไปอย่างสิ้นเชิง รู้รอบรู้จักแต่ปากท้องของพวกเขา “*กิน-โกง-ปล้น-แย่ง-ลักขโมย-ฆ่า*” [ตัวกู-ของกู] บางครั้ง “*ทำอะไรก็ไม่อายหมา*” [ยึดมั่นถือมั่นในทิฐิ ไร้ซึ่งทางที่ถูกประโยชน์แห่งตน = *สิ้นคิด*] ได้เหมือนกัน อย่างนี้ เรียกว่า “*ตาบอด*” [เอาดีทางชั่ว = “*พวกมามีดี-ไปมีดี*” หรือ “*มาสว่าง-ไปมีดี*”] คือ สว่างในทางธรรมชั่ว มุ่งมั่นตั้งใจในสิ่งที่ผิดๆ เป็นความสำเร็จในการบรรลุทางอกุศล เป็น “*มิจฉาวายามะ-มิจฉาสติ-มิจฉาสมาธิ*” เช่น ใช้สมาธิส่องหาหوى ใช้สมาธิขโมยความคิดของคนอื่น สะกดจิตให้ยอมบอกความจริงเพื่อประกอบการกรรมชั่ว คดน้อย โกง เป็นต้น ซึ่งเป็นอาการที่ตรงกันข้ามกับกุศลธรรม ที่เรียกว่า “*ตาทิพย์*” [เอาดีทางดี = “*พวกมามีดี-ไปสว่าง*” หรือ “*มาสว่าง-ไปสว่าง*”] คือ สว่างในทางธรรมดี มุ่งมั่นตั้งใจในสิ่งที่ถูก เป็นความสำเร็จในการบรรลุถึงคุณความดี

ผลานิสงส์แห่งมหากุศล เป็นสุขทั้งโลกนี้และโลกหน้า เป็น “สัมมาวายามะ-สัมมาสติ-สัมมาสมาธิ” ฉะนั้น คนส่วนใหญ่ในสังคมนั้น ก็ประกอบด้วยพวกกลุ่มคน ๒ ประเภทนี้ คือ มี “ตาบอด-ลึนคิด” ๑ มี “ตาทิพย์-มีปัญญา” ๑ ในสูตรนี้ ก็ควรเลือกประเภทหลังดีกว่า ไม่สร้างความเดือนร้อนแห่งวิปฏิสารใดๆ เลือกให้เป็น “กัลยาณมิตร” อย่างสนิทใจ และสรรสร้างความดีในการสนทนาธรรม “ธรรมสภาัจฉา” นั่นคือ การสนทนากันในทางธรรมได้คืออีกด้วย

ฉะนั้น คำว่า “สว่าง” [อาโลโกสัจญญา] หมายถึง ความระลึกรู้คิดในการสร้างกุศลที่ “สว่างไสวแห่งปัญญา” ในมโนทวารแห่งจิต ก็สว่างไสวแมกกลางวันหรือกลางคืนก็ตาม ก็ไม่แตกต่างกัน คือ เกิดภาพที่เห็นชัดเจนในจิต “สังขารนิมิตทั้งในและนอก” [เรื่องที่นึกคิดในใจทั้งฝ่ายตนและเทียบเคียงกับของผู้อื่น] ซึ่งเป็นกระบวนการคิดทำใน “โยนิโสมนสิการ” อันเป็นไปตามหลัก “ปฏิจจนุปบาท ๑๒” [อิทัปปัจจยตา-ปัจจยการ-ตถตา] จนทำให้เกิด “ญาณ” คือ “ปัญญาหยั่งรู้ในสมาธิในวิปัสสนา-ญาณทัสสนะ” [ปัจจยปริคคหญาณ] ที่เรียกว่า “จตุปปาตญาณ-ทิพพจักขุญาณ” (ข้อ ๒ ในวิชา ๓ -ญาณ ๓ คือ ความรู้แจ้ง-ความรู้วิเศษ) หมายถึง ญาณกำหนดรู้จิตและอุบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย อันเป็นไปตามกรรม หรือเห็นการเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์ทั้งหลาย นั่นคือ พิจารณาเห็นทั้ง “กรรมของตน” ได้ และ “กรรมของผู้อื่น” ได้ ตามใจนึกใน “สมาธิในวิปัสสนา” และ “ญาณในวิปัสสนา” ด้วยเหตุนี้ ปัจจัยสำคัญในกระบวนการคิดนั้น จึงเป็นการบรรลุถึง “จตุตถฌาน” [รูปฌานที่ ๔] ในภาวะจิตที่เป็น “จิตตสมาธิ” ในขั้นแน่วแน่ คือ “อัปปนาสมาธิ” ที่ประกอบด้วยองค์ฌาน ๒ คือ “อุเบกขา-เอกัคคตา” ซึ่งเป็น “จิตบริสุทธิ์ปราศจากนิเวรณ-จิตประภัสสร” [นิเวรณ ๕ กับอกุศลธรรมทั้งหลาย] ซึ่งเป็น “ภาวะจิต” [เจตสิก-จิต = นามกาย] ที่ “สงบ-เบา-อ่อนโยน-ควรแก่งาน-คล่องแคล่ว-ชัดตรง” ที่ส่งผลถึง “รูปกาย” [ร่างกาย] ให้เกิดในอาการเดียวกัน เมื่อเจ้าของจิตนำ “จิต” มาใช้เป็น “เครื่องมือในวิปัสสนา” ในการพิจารณาสภาวธรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นแล้วดับไปตามสภาพที่เป็นจริงของ “สัญญา” ที่บริสุทธิ์ ของผู้เจริญภาวนาที่เป็นเจ้าของ ที่เรียกว่า “ญาณทัสสนะแห่งญาณทั้งหลายในวิปัสสนา” [โสฬสญาณ-ญาณ ๑๖] ได้ โดย “สัญญา” นั้น จะทำหน้าที่ปรุงแต่งสภาวการณ์แห่งจิตตามสภาพข้อมูลหลักฐานที่จริงอยู่ [ความจำ-องค์ความรู้หรือประสบการณ์ที่สะสมมา ที่เป็นฝ่ายกุศลธรรม แต่ถ้าเป็นฝ่ายอกุศลกรรม จิตมักนำพาชักนำทำให้เกิดภาพที่เป็นเรื่องร้ายๆ ตามธรรมชาติ แต่ถ้าเป็นฝ่ายกุศล เมื่อเกิดภาพนิมิตที่เป็นเรื่องร้าย นั่นหมายถึง สัญญาเตือนที่ผู้เจริญวิปัสสนาควรคำนึงระวังในปัจจุบันและอนาคตต่อไป] คือ “การต้อยอดทางปัญญาที่บริสุทธิ์” ในภูมิแห่งวิปัสสนา เพราะฉะนั้น การเกิด “สัญญา นิมิต” ที่หลากหลายนั้น เกิดจากความหมั่น (๑) ประกอบความเพียรแห่งสัมมัปปธาน ๔ (๒) เจริญสติปัฏฐาน ๔ [มีสติสัมปชัญญะที่บริสุทธิ์คมชัดแก่กล้า] และ (๓) เจริญจิตตสมาธิแห่งรูปฌาน ๔ เพื่อให้เกิดความถึงพร้อมด้วย “โยนิโสมนสิการสัมปทา” ใน “หลักปฏิจจนุปบาท” [อิทัปปัจจยตา-ปัจจยการ-ตถตา] รวมทั้ง “ปฏิจจนุปบันธธรรม”ทั้งหลาย และ “กฎแห่งกรรม” ซึ่งหมายถึง มีปริชาสามารถในการเจริญ “ญาณในวิปัสสนา” นั่นคือ “ปัจจยปริคคหญาณ” [นามรูปปัจจยปริคคหญาณ-ปัจจยปริคคหญาณ-กังขาวิตรณญาณ-สัมมัภูตติญาณ (ข้อ ๒ ในโสฬสญาณ -ญาณ ๑๖) คือ ญาณกำหนดจับปัจจัยแห่งนามรูป]

เพราะฉะนั้น ความสะอาด ผ่องใส [เลื่อมใสศรัทธาแก่กล้า] บริสุทธิ์ จากอุปกิเลสทั้งหลาย คือ “ปราศจากนิวรณ์” ก็ขึ้นอยู่กับระดับขั้นของ “รูปฌาน ๔” ในแต่ละขั้น แต่ให้หมายเอา “สมาธิแห่งจตุตถฌาน” เป็นสำคัญ ความฟุ้งซ่าน [อุทธัจจะ] และความเบื่อหน่ายในกุศล [อรติ] นั้น ย่อมทำให้สงบระงับ [วิเวก] ด้วย “ปราโมทย์” (ข้อ ๑ ในธรรมสมาธิ ๕ ได้แก่ “ปราโมทย์-ปีติ-ปีสัทธิ-สุข-สมาธิ”) คือ ความบันเทิงใจ-ความปลื้มใจ-ความร่าเริงใจ ใน “ธรรมสมาธิ” ที่กำลังเจริญอยู่นั้น อันจะทำให้เกิด “จิตตสมาธิ” ในขั้นแต่ละขั้นของ “รูปฌาน ๔” ไม่ควรนึกคิดเหมาเอาเองว่าตนทำได้ ที่ไม่ประกอบด้วยเหตุผลและปัญญา เพราะจะทำให้เกิด “อาการฟุ้งซ่าน” หนักกว่าเดิม เป็นความเห็นความนึกคิดที่ผิด สิ่งที่ไม่ถูกต้อง ปิดกั้นไม่ให้ก้าวหน้าในการเจริญภาวนา จะใช้เวลานานมากน้อยเท่าไรนั้น อย่าไปวิตกกังวลเกินกว่าเหตุ แต่ให้ปรารถนาความเพียรอย่างได้ขาดตอน ทำสืบเนื่อง อยู่เนืองๆ เป็นนิตย์ แต่ต้องทำให้ถูกต้องตามขั้นตอนตาม “อริยมรรคมีองค์ ๘” เพื่อให้เข้าถึง “อริยสัจธรรมแห่งอริยสัจ ๔” ฉะนั้น ผลานิสงส์ที่เกิดขึ้นเนื่องใน “อธิจิตตสิกขา” [สัมมาวายามะ-สัมมาสติ-สัมมาสมาธิ] ย่อมถึงมรรคผลในไม่ช้าได้ ในภูมิแห่งวิปัสสนากัมมัฏฐาน ที่เรียกว่า “อธิปัญญาสิกขา” [สัมมาทิฐิ-สัมมาสังกัปปะ] ขอเพียงอย่างเดียว “อย่าทุศีลแห่งอธิศีลสิกขา” [สัมมาวาจา-สัมมากัมมันตะ-สัมมาอาชีวะ] อันตรายมากเชียวนะ! อนึ่ง ธรรมทั้งหลายที่อุบัติเกิดขึ้นใน “จิต” ของผู้เจริญภาวนานั้น ย่อมเกิดจากสมุฏฐานในเรื่อง “ความสงบระงับจากกิเลสทั้งหลาย” ตามหลักคำสอนพระศาสดา ที่เรียกว่า “พระธรรมวินัย-สัตตสาสน์” ทั้ง ๗ ประการ ดังนี้

- (๑) เอกันตนิพพิทา — ความหน่ายสิ้นเชิง-ไม่หลงไหลเคลิบเคลิ้ม
- (๒) วิวาละ — ความคลายกำหนด-ไม่ยึดติดครัดตัว-เป็นอิสระ
- (๓) นิโรธ — ความดับ-หมดกิเลสหมดทุกข์
- (๔) อุปสมะ — ความสงบ
- (๕) อภิญญา — ความรู้ยิ่ง-ความรู้ชัด
- (๖) สัมโพธิะ — ความตรัสรู้
- (๗) นิพพาน — สภาวะที่ปราศจากกิเลสทั้งหลาย

ฉะนั้น การจะบรรลุถึง “จตุปปาตญาณ-ทิพพจักขุญาณ-ตาทิพย์” นั้น ก็ต้องอาศัยหลักคำสอนพระศาสดา เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จโดยพื้นฐาน ไม่ใช่อยู่ไม่รู้เห็นอยู่ได้ จะมานั่งหลับตาสองสามนาทีก็ “มีตาทิพย์-มีตาวិเศษ” ได้แล้ว ทุกอย่างอาศัย “ความเพียร-ความอดทน-มีปัญญา” ใน “การเผาผลาญกิเลสราคะ” [ตบะ] ให้หมดไปจาก “จิต” ก่อน ทำให้ “จิตบริสุทธิ์” [จิตตวิสุทธิ] ได้ดีแล้ว ย่อมสามารถเจริญ “ปัญญาที่บริสุทธิ์” [ทิฐิวินิสุทธิ] ได้เช่นกัน จะเป็น “ตามืดบอดแห่งปัญญา” หรือจะเป็น “ตาทิพย์แห่งปัญญา” ก็ตอนนี้แหละ พระพุทธศาสนาไม่ได้สอนให้หลงงมงายใน “ฤทธิ์” อันเกิดจากการบำเพ็ญเพียรสมณะ หรือการบำเพ็ญตบะแห่งฌานสมาบัติ แต่ให้หัน “ฤทธิ์” เหล่านี้มาใช้ในการเจริญวิปัสสนา ให้เกิด “ปัญญาญาณ” มากกว่า ให้เกิดความหมักหมมใน “ตัณหาราคะ-ฉันทราคะ” [ความกำหนดอย่างอ่อน-ความกำหนดอย่างแรง] ไม่สิ้นสุด

ด้วยเหตุนี้ “ความอยากได้ฤทธิ์” ที่หมายถึง “จตุปปาตญาณ-ทิพพจักขุญาณ-ตาทิพย์” นั้น จึงกลายเป็นเรื่อง “โลก-กิเลสตัณหา-กิเลสราคะ” [อุปาทานชั้น ๕ -เครื่องเสerahmongแห่งความทะยานอยาก-เครื่องเสerahmongแห่งความกำหนดคิดใคร่] ซึ่งเป็นเรื่อง “พวกไดโนเสาร์ยึดโลก” [ความนึกคิดของคนเขลาเบาปัญญา] ไม่รู้จะเอาไปทำอะไรเหมือนกัน เพราะในการอยู่ร่วมกันในสังคม “โลกคือละครสมมุติ” ซึ่งเป็น “โลกแห่งมายา” ถ้าท่านอยากเป็นอะไร ก็สามารถสมมุติเอาได้เลย อยากเป็นพระราชาก็ให้สมมุติตนในท้องเรื่อง หมอลำ ลีเก หรือ มโนราห์ จะให้ยิ่งใหญ่แค่ไหน ก็บ้าให้สุดๆ ไปเลย เพราะ “มันไม่มีอะไรเลย-มันไม่จริง” แต่ “สิ่งที่เป็จริงโดยปรมาต” ที่เป็นของจริงๆ นั้น คือ “นิพพาน” ก็พากันตามีดบอด มองไม่เห็น พูดแล้วยัง มาทำตาเหลือก ทำแสร้งเป็นผู้มีการศึกษาดี [ที่สอนกันมาผิดๆ] ทำเป็น ไม่มีเวลา ต้องรีบทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ เหมือนกับพากันแบกโลกทั้งใบไว้ในขณะที่ ทั้งๆยังไม่รู้จักตัวเอง ไม่รู้จักแม้แต่จักกัอนมันอยู่อย่างไรใน ตัวตนของตนเอง เอามือค้ำคูดอนนี้เลย แล้วยังคิดว่าตนเองรู้ไปหมด “ก้อนหินะพี่น้อง...!” ไม่ใช่ “ก้อนทองคำ” คือ สิ่งปฏิภูลในร่างกายของเรา หลักรรรมในพระพุทธรศาสนาสอนให้พิจารณาให้เห็นจริงตามเป็นจริงใน “กายคตาสติ” (ข้อ ๘ ในอนุสติ ๑๐ คือ ความระลึกถึง-อารมณ์อันควรระลึกถึงเนื่องๆ) ว่าร่างกายนี้ ประกอบด้วยสิ่งปฏิภูลทั้งหลายใน “อาการ ๓๒” [ปฏิภูลมนสติการ] เพื่อให้เกิด “สติคมชัด” คือ มี สติสัมปชัญญะ ที่เรียกว่า “กายานุปัสสนาสติปฏิภูลาน” (ข้อ ๑ ในสติปฏิภูลาน ๔) ถ้าเห็น “จี” [อาหารเก่า-อาหารใหม่] เกิดดับในตัวเองได้ชัดเจน [“ดวงตาเห็นธรรม-ธรรมจักขุ” ที่ว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหลายล้วนดับไปเป็นธรรมดา”] ก็เป็นบุญนิมิตบ่งบอกว่า “บุคคลนั้นมีโอกาสบรรลุคุณอันใหญ่แห่งโลกุตตระ” แน่นอน เป็นเรื่อง “วางดี” ไม่ใช่ “วางร้าย” ฉะนั้น “จตุปปาตญาณ-ทิพพจักขุญาณ-ตาทิพย์” เขาผู้เป็นอริยบุคคลทั้งหลาย เขามีไว้ทำกันแบบนี้ ไม่ใช่ “ส่องหยวดหาตัวเลข” หรือ “ทำเรื่องที่เป็นอัปมงคล” หากินในทางที่ผิด หลอกหลวงคนอื่น เบียดเบียนคนอื่น ประกอบความคิดประทุษร้ายผู้อื่น ขอให้ ส้มตาให้สว่างในพระธรรมเกิด! “เป็นผู้รู้-เป็นผู้ตื่น-เป็นผู้เบิกบาน” ดีกว่า อย่างนั่ง นิ่งนอน นิ่งลุก นิ่งเดิน นิ่งวิ่ง นิ่งคิด ไม่ประกอบด้วยเหตุผลและปัญญา นิ่งดูพระอาทิตย์ตกดิน นิ่งดูพระจันทร์ขึ้น [นึ่งที่ว่านี้ไม่ใช่ “อุเบกขาในจตุตถฌาน” หรือ] เสียเวลาชีวิตอันมีค่าไปเปล่าๆ ส่วนเหตุที่บรรยายไว้นี้ ไม่ใช่เรื่องหนักใจ ผู้เขียนบรรยายอะไรหรือ เพียงแค่นำเอา “สารประโยชน์แห่งธรรม” มาเป็นของฝากที่ระลึกเล็กๆ น้อยๆ [ของต่อนของฝาก] เท่านั้นเอง.

